

NHỮNG GIẢI PHÁP TÂM - LÝ XÃ HỘI ĐẨY NHANH SỰ THÍCH ỨNG VỚI YÊU CẦU HOẠT ĐỘNG QUÂN SỰ CHO CHIẾN SỸ MỚI

Cao Xuân Trung

Học viện Chính trị quân sự.

Mọi hoạt động của con người luôn gắn với những yêu cầu, điều kiện cùng với những công cụ, phương tiện và cách thức, phương pháp hoạt động cụ thể. Muốn cho hoạt động đạt kết quả mong muốn, con người phải thích ứng cao với các yêu cầu, điều kiện hoạt động. Tức là, con người phải hoà nhập vào hoạt động; phải nhận rõ yêu cầu, nắm vững các điều kiện, phương tiện và cách thức, phương pháp tiến hành hoạt động, đồng thời có sự phát triển các phẩm chất nhân cách tương ứng.

Hoạt động quân sự với những đặc trưng vốn có của nó là hoạt động mang ý nghĩa xã hội to lớn; gắn liền với những khó khăn, gian khổ ác liệt, căng thẳng cao về thể lực, trí lực; người quân nhân thực hiện nhiệm vụ của mình thông qua sức mạnh của vũ khí, khí tài, trang bị kỹ thuật quân sự và diễn ra trong môi trường kỉ luật nghiêm ngặt. Trong điều kiện đó, muốn hoàn thành tốt nhiệm vụ được giao, người quân nhân phải được huấn luyện đầy đủ, chu đáo cả về chính trị, quân sự, chuyên môn kỹ thuật; đạt tới trình độ cao về kiến thức, kĩ xảo, kĩ năng nghiệp vụ quân sự, có bản lĩnh chính trị vững vàng, đạo đức cách mạng trong sáng và có tâm lý, thể lực tốt, để thích ứng cao các yêu cầu, đặc trưng của hoạt động quân sự. Muốn đáp ứng những yêu cầu trên, người quân nhân phải trải qua quá trình học tập, rèn luyện công phu, tỉ mỉ, thường xuyên, liên tục trong suốt quá trình phục vụ quân đội. Tuy nhiên, kết quả đạt được của mỗi quân nhân luôn phụ thuộc vào kết quả của giai đoạn giáo dục, huấn luyện chiến sỹ mới. Bởi lẽ, đây là giai đoạn đầu tiên đặt nền móng cho sự hình thành, phát triển nhân cách quân nhân. Trong giai đoạn này, toàn bộ nội dung, chương trình, hình thức, phương pháp giáo dục, huấn luyện đều hướng vào hình thành cho chiến sỹ mới ý thức giác ngộ về trách nhiệm, nghĩa vụ của người quân nhân; các yêu cầu của điều lệnh, điều lệ, kỉ luật quân đội; hình thành hệ thống

thái độ, hành vi, những kỹ xảo, kỹ năng hoạt động cơ bản trong môi trường hoạt động quân sự. Thông qua đó giúp chiến sỹ mới từ bỏ những nhận thức, thái độ, thói quen hành vi sống, hoạt động không phù hợp với yêu cầu hoạt động quân sự. Vì vậy, đẩy nhanh sự thích ứng yêu cầu hoạt động quân sự cho chiến sỹ mới là vấn đề có ý nghĩa quan trọng, góp phần nâng cao chất lượng giáo dục, huấn luyện và hiệu quả thực hiện các nhiệm vụ được giao của mỗi quân nhân trong quá trình phục vụ quân đội.

Thực tế cho thấy, trong giai đoạn huấn luyện chiến sỹ mới, cuộc sống của chiến sỹ phải trải qua những biến động to lớn và sâu sắc. Những biến động đó bắt nguồn từ sự thay đổi môi trường sống, hoạt động và những yêu cầu đặt ra trong giáo dục, huấn luyện. Cùng một lúc họ phải chịu sự thiếu thốn tình cảm do phải xa gia đình, bạn bè, vừa phải từ bỏ nhiều cách nghĩ, cách làm, thói quen hành vi đã được hình thành trong cuộc sống không phù hợp với yêu cầu hoạt động quân sự, để tiếp nhận hàng loạt các yêu cầu mới từ thời gian, nề nếp sinh hoạt, học tập, ăn ở, đi lại, đến cách thức, phương pháp sử dụng các loại trang thiết bị quân sự v.v... Trong khi mục tiêu yêu cầu giáo dục, huấn luyện cao, thời gian ngắn, cường độ hoạt động căng thẳng kéo dài. Vì vậy, để đẩy nhanh sự thích ứng yêu cầu hoạt động quân sự giúp chiến sỹ mới vượt qua khó khăn về tâm lý, thể lực, nhanh chóng hoà nhập với môi trường, điều kiện hoạt động quân sự, góp phần nâng cao chất lượng giáo dục, huấn luyện, chúng ta cần thực hiện tốt những giải pháp tâm lý - xã hội cơ bản sau:

Thứ nhất, công tác tuyển, nhận quân phải tiến hành nghiêm túc, trọng thể, tạo sự an tâm, phấn khởi cho chiến sỹ mới ngay từ khi đặt chân về đơn vị

Mức độ thích ứng nhanh hay chậm của chiến sỹ phụ thuộc rất lớn vào ấn tượng đầu tiên khi họ tiếp xúc với con người, cảnh vật, môi trường sống, hoạt động của đơn vị. Vì vậy, tạo được ấn tượng tốt đẹp ngay từ lúc tuyển, nhận quân sẽ giúp chiến sỹ mới nhanh chóng xoá đi bờ ngõ ban đầu, tăng cường sự thân thiện, tạo mong muốn hoà đồng và thúc đẩy tính tích cực hăng say trong học tập, công tác của họ. Ngược lại, sẽ làm nảy sinh thái độ hoài nghi, dè dặt, che giấu khả năng của bản thân... dẫn đến kéo dài thời gian thích ứng và làm hạn chế kết quả đạt được trong giáo dục, huấn luyện.

Thực hiện giải pháp này đòi hỏi ngay từ khâu tuyển quân phải lựa chọn được những đồng chí có khuôn mặt ưa nhìn, có đủ phẩm chất, năng lực và kinh nghiệm trong thâm nhập, nhận xét, đánh giá thanh niên nhập ngũ. Đồng thời am hiểu phong tục, tập quán, đặc điểm tâm lý nhân dân địa phương nơi tuyển quân. Quá trình tuyển quân cán bộ các cấp phải thực hiện nghiêm quy trình "ba gặp, bốn biết"; khi tiếp xúc với chính quyền, gia đình và đối tượng dự tuyển, phải giữ đúng lễ tiết, tác phong, lịch sự, tế nhị trong giao tiếp; lựa chọn con người phải bảo đảm đúng, đủ tiêu chuẩn theo quy định. Chống mọi biểu hiện làm việc qua loa, nể nang tình cảm, đặc biệt là không giữ đúng lễ tiết, tác

phong quân nhân trong quá trình tuyển quân. Ngày nhận quân phải bảo đảm không khí tươi vui, trọng thể, thân tình ngay từ khi ở địa phương, trên dọc đường đi, đặc biệt là khi tân binh về tới đơn vị. Yêu cầu đặt ra đối với cán bộ các cấp khi đón nhận chiến sỹ mới là phải cẩn thận, tỉ mỉ, chu đáo từ việc trang trí băng cờ, khẩu hiệu, lời phát biểu, phương tiện đi lại, lực lượng đón tiếp, nơi ăn, chốn ở cho bộ đội khi về tới đơn vị. Thực hiện tốt các yêu cầu trên là vấn đề có ý nghĩa to lớn, đồng viên cổ vũ chiến sỹ mới nhận rõ được vinh dự trách nhiệm của bản thân, niềm tự hào được gia nhập quân đội, đồng thời nhận rõ sự quan tâm to lớn mà gia đình, địa phương, đơn vị đã giành cho mình khi lên đường thực hiện nghĩa vụ quân sự. Đó là nguồn động viên, cổ vũ lớn lao thúc đẩy tích tích cực vươn lên của chiến sỹ mới, nhằm đáp ứng các yêu cầu của hoạt động quân sự.

Thứ hai, làm tốt công tác giáo dục xây dựng động cơ, mục đích hoạt động nghiệp vụ quân sự đúng đắn cho chiến sỹ mới

Chiến sỹ mới chỉ thực sự say sưa, hứng thú, chủ động phát huy tính tích cực tự giác, năng động sáng tạo, huy động mọi nỗ lực tìm tòi cách thức, biện pháp hoạt động để nhanh chóng thích ứng yêu cầu hoạt động quân sự khi họ có động cơ, mục đích hoạt động nghiệp vụ quân sự đúng đắn. Đó là những động cơ mang ý nghĩa chính trị - xã hội cao cả, được hình thành trên cơ sở giác ngộ về mục tiêu, lý tưởng chiến đấu của Đảng, của dân tộc; vinh dự trách nhiệm của người công dân đối với Tổ quốc, với chủ nghĩa xã hội; bởi tình yêu quê hương, đất nước, con người Việt Nam... Vì vậy, muốn đẩy nhanh sự thích ứng các yêu cầu hoạt động quân sự cho chiến sỹ mới, phải thường xuyên làm tốt công tác giáo dục, xây dựng động cơ, mục đích hoạt động nghiệp vụ quân sự đúng đắn cho quân nhân. Cụ thể là: cần tập trung giáo dục làm rõ yêu cầu khách quan và ý nghĩa lớn lao của nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc; làm cho chiến sỹ mới nhận rõ vinh dự, trách nhiệm của bản thân đối với Tổ quốc, với yêu cầu thực hiện nghĩa vụ quân sự. Đồng thời, xây dựng cho họ lòng tự hào về những truyền thống tốt đẹp của quê hương, đất nước, của Đảng, của quân đội ta suốt mấy ngàn năm dựng nước và giữ nước. Thông qua đó nâng cao ý thức trách nhiệm, hình thành niềm tin vào Đảng, vào thắng lợi của sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc; thúc đẩy tính tích cực tự giác của chiến sỹ trong thực hiện mọi nhiệm vụ.

Thứ ba, đa dạng hoá các loại hình hoạt động phù hợp với đặc điểm tâm lý chiến sỹ mới

Đa dạng hoá các loại hình hoạt động ở đơn vị là con đường cơ bản đẩy nhanh sự thích ứng yêu cầu hoạt động quân sự cho chiến sỹ mới. Bởi lẽ, chỉ thông qua hoạt động và bằng hoạt động mới thực sự làm cho chiến sỹ mới được tâm mình trong môi trường hoạt động quân sự; trực tiếp vượt qua những khó khăn, căng thẳng về tâm lý, thể lực; vượt qua những ngại ban đầu và từng bước hình thành kĩ xảo, kĩ năng, làm quen với môi trường hoạt động quân sự.

Có như vậy mới đẩy nhanh sự thích ứng yêu cầu hoạt động quân sự cho chiến sỹ mới. Mặt khác, trong giai đoạn này, cuộc sống của chiến sỹ mới đang diễn ra những biến đổi đột ngột thì tổ chức tốt các hoạt động ở đơn vị còn là điều kiện để họ mở rộng mối quan hệ giao tiếp, để họ tự khẳng định bản thân và phát huy tính tích cực, chủ động nâng cao kết quả học tập, rèn luyện. Thực hiện giải pháp này, cán bộ các cấp cần quan tâm kết hợp chặt chẽ hoạt động giáo dục, huấn luyện với các hoạt động ngoại khoá như: Tổ chức lễ kết thân giữa chiến sỹ cũ và chiến sỹ mới; tổ chức hoạt động giao lưu kết nghĩa với các tổ chức chính quyền, đoàn thể ở địa phương nơi đóng quân; thi tìm hiểu truyền thống của đơn vị; mở hội thi tiếng hát tân binh; diễn đàn, bóng đá, bóng chuyền v.v... Yêu cầu đặt ra trong quá trình tổ chức các hoạt động này là phải xác định rõ mục đích yêu cầu, có tinh thần tập thể cao, đa dạng, phong phú, phù hợp với yêu cầu hoạt động quân sự và đặc điểm tâm lý của tuổi trẻ.

Thứ tư, phát huy vai trò đội ngũ cán bộ các cấp trong giáo dục, huấn luyện chiến sỹ mới

Mức độ thích ứng nhanh hay chậm các yêu cầu hoạt động quân sự của chiến sỹ mới phụ thuộc chủ yếu vào việc chiếm lĩnh cách thức, phương pháp thực hiện nhiệm vụ và sự phát triển các phẩm chất nhân cách quân nhân, đáp ứng yêu cầu hoạt động quân sự. Điều đó chịu sự quy định từ hai phía, bao gồm: sự nỗ lực cố gắng vươn lên trong học tập, rèn luyện của mỗi chiến sỹ và trình độ tổ chức giáo dục, huấn luyện của đội ngũ cán bộ các cấp, ở đơn vị. Vì vậy, phát huy vai trò đội ngũ cán bộ các cấp là vấn đề có ý nghĩa quyết định đẩy nhanh sự thích ứng của chiến sỹ mới. Thực tế cho thấy, cán bộ các cấp, nhất là cán bộ đại đội, trung đội, tiểu đội là người trực tiếp giáo dục, huấn luyện chiến sỹ mới. Phẩm chất, năng lực và tinh thần trách nhiệm của họ là nhân tố trực tiếp quyết định chất lượng, hiệu quả quá trình tổ chức giáo dục, huấn luyện chiến sỹ mới ở mỗi đơn vị.

Để phát huy vai trò đội ngũ cán bộ nhằm đẩy nhanh sự thích ứng yêu cầu hoạt động quân sự cho chiến sỹ mới, các đơn vị cần chú ý ưu tiên bố trí, sắp xếp cán bộ cho các đơn vị tham gia huấn luyện chiến sỹ mới có đủ về số lượng và chất lượng. Trong đó, chú ý lựa chọn những cán bộ có ý thức trách nhiệm cao, có năng lực, kinh nghiệm giáo dục, huấn luyện chiến sỹ mới; có tác phong sâu sát, tỉ mỉ, thường xuyên quan tâm chăm lo mọi mặt đời sống vật chất, tinh thần cho bộ đội. Trước khi bước vào giai đoạn giáo dục, huấn luyện chiến sỹ mới, phải làm tốt công tác tập huấn cán bộ. Thông qua đó xác định trách nhiệm, thống nhất về nội dung, phương pháp và phổ biến kinh nghiệm cho cán bộ các cấp.